

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านจิตวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านจิตวิทยา ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารทางด้านจิตวิทยา ในด้าน ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหาบทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและ วัตถุประสงค์ของวารสาร ความสอดคล้องของเนื้อหาบทความวารสารกับวัตถุประสงค์ของวารสาร และเพื่อศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาบทความวารสารทางด้านจิตวิทยา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย คือ กำหนดกลุ่มประชากร การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย กำหนดวิธีการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการรวบรวมพร้อมวิเคราะห์ผลข้อมูล และกำหนดค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บทความวารสารภาษาไทยทางด้านจิตวิทยา ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 6 รายชื่อ ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 211 ฉบับ 1,091 บทความ ทำการวิเคราะห์ทั้งหมดโดยคัดเลือกวารสารตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ

1. เป็นบทความวารสารทางด้านจิตวิทยาที่ผลิตในประเทศไทย ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551
2. วารสารที่นำมาวิเคราะห์เป็นวารสาร รายเดือน รายสามเดือน รายสี่เดือน รายหกเดือนและรายปี ซึ่งมีการผลิตพิมพ์เผยแพร่อย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 3 ปี ทั้งหมด

6 รายชื่อ วารสารที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่มีจำนวน 211 ฉบับ (ดูตาราง 1)

3. วิเคราะห์วารสารที่กล่าวถึงเนื้อหาทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์โดยใช้วัตถุประสงค์ของวารสารเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก

4. เป็นวารสารทางด้านจิตวิทยาที่ตีพิมพ์โดยมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา และสมาคม/หน่วยงานทางด้านจิตวิทยา

5. วารสารที่นำมาวิเคราะห์เป็นไปตามกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Index Citation Center)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านจิตวิทยาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2551 จากวารสารที่มีการตีพิมพ์ต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป และเนื่องจากจำนวนบทความมีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์บทความที่เป็นประชากรทั้งหมด ดังรายการ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ประชากรวารสาร

ลำดับ ที่	ชื่อวารสาร	จำนวน ฉบับ	จำนวน บทความ
1	วารสารจิตวิทยาคลินิก	20	123
2	วารสารจิตวิทยาการกีฬา	101	344
3	วารสารพฤติกรรมศาสตร์	10	86
4	วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย	10	66
5	วารสารสวนปรุง	30	209
6	วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย	40	262
รวม		211	1,091

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาวารสารทางด้านจิตวิทยาที่สร้างขึ้นจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

1. รายละเอียดวารสาร
 - 1.1 ชื่อวารสาร
 - 1.2 ปีที่พิมพ์
 - 1.3 ฉบับที่
 - 1.4 ชื่อบทความ
2. หน่วยงานผู้ผลิต พิจารณาว่าผู้ผลิตเป็นหน่วยงานใด
 - 2.1 สถาบันการศึกษา
 - 2.2 สถาบันวิจัย
 - 2.3 สมาคมวิชาชีพและวิชาการ
 - 2.4 โรงพยาบาล
 - 2.5 หน่วยงานเอกชน
3. จำนวนผู้เขียนบทความ
 - 3.1 จำนวน 1 คน
 - 3.2 จำนวน 2 คน
 - 3.3 จำนวน 3 คน
 - 3.4 จำนวน 4 คน
 - 3.5 จำนวน 5 คน
 - 3.6 มากกว่า 5 คนขึ้นไป
4. สถานภาพของผู้เขียนบทความ
 - 4.1 อาจารย์
 - 4.2 นักจิตวิทยา และนักวิชาการทางจิตวิทยา
 - 4.3 แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

- 4.4 นักวิจัยทางด้านจิตวิทยา
- 4.5 นักศึกษาปริญญาโท-เอก
- 4.6 นักสังคมสงเคราะห์
- 4.7 ไม่ปรากฏสถานภาพของผู้เขียน
- 4.8 อื่น ๆ
- 5. ประเภทของบทความ
 - 5.1 บทความวิชาการ
 - 5.2 บทความวิจัย
 - 5.3 บทความแสดงความคิดเห็น
 - 5.4 บทความเชิงวิเคราะห์วิจารณ์
 - 5.5 บทความปริทัศน์
 - 5.6 บทความปกิณกะ
- 6. เนื้อหาบทความ
 - 6.1 จิตชีววิทยา (bio psychology)
 - 6.2 จิตวิทยาเด็ก (child psychology)
 - 6.3 จิตวิทยาคลินิกเด็ก (child clinical psychology)
 - 6.4 จิตวิทยาคลินิก (clinical psychology)
 - 6.5 จิตวิทยาการรู้คิด (cognitive psychology)
 - 6.6 จิตวิทยาชุมชน (community psychology)
 - 6.7 จิตวิทยาให้คำปรึกษา (counseling psychology)
 - 6.8 จิตวิทยาพัฒนาการ (developmental psychology)
 - 6.9 จิตวิทยาการศึกษา (educational psychology)
 - 6.10 จิตวิทยาทดลอง (experimental psychology)
 - 6.11 จิตวิทยาสุขภาพ (health or medical psychology)
 - 6.12 จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร (industrial/organization psychology)
 - 6.13 จิตวิทยาบุคคล (personnel psychology)
 - 6.14 จิตวิทยาการกีฬา (sport psychology)

- 6.15 จิตวิทยาโรงเรียน (school psychology)
- 6.16 จิตวิทยาสังคม (social psychology)
- 6.17 จิตวิทยาเปรียบเทียบ (comparative psychology)
- 6.18 จิตวิทยาเวชศาสตร์ (medical psychology)
- 6.19 จิตวิทยาทั่วไป (general psychology)
- 7. ภาษาของบทความ
 - 7.1 ภาษาไทย
 - 7.2 ภาษาอังกฤษ
 - 7.3 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 8. ภาษาของบทคัดย่อของบทความ
 - 8.1 ภาษาไทย
 - 8.2 ภาษาอังกฤษ
 - 8.3 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 8.4 ไม่มีบทคัดย่อ
- 9. ภาพประกอบบทความ
 - 9.1 ภาพประกอบสี
 - 9.2 ภาพประกอบขาว-ดำ
 - 9.3 ตาราง
 - 9.4 กราฟ
 - 9.5 แผนภูมิ
 - 9.6 ไม่มีภาพประกอบ
- 10. วิธีการเขียนบทความ
 - 10.1 การเขียนแบบบรรยาย
 - 10.2 การเขียนแบบอธิบาย
 - 10.3 บทความแปล
 - 10.4 วิเคราะห์ วิจัย
 - 10.5 บทความวิจัย

11. ลักษณะการเผยแพร่
 - 11.1 ฉบับพิมพ์
 - 11.2 ฉบับออนไลน์
 - 11.3 ทั้งฉบับพิมพ์และฉบับออนไลน์
12. แหล่งอ้างอิง
 - 12.1 หนังสือ/ตำรา
 - 12.2 พจนานุกรม
 - 12.3 สารานุกรม
 - 12.4 บทความวารสาร
 - 12.5 วิทยานิพนธ์
 - 12.6 รายงานการวิจัย
 - 12.7 รายงานการประชุม
 - 12.8 รายงานประจำปี
 - 12.9 หนังสือพิมพ์
 - 12.10 จุลสาร
 - 12.11 คู่มือ, หลักสูตร
 - 12.12 สื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 12.13 การสัมภาษณ์
 - 12.14 ไม่ปรากฏแหล่งอ้างอิง
 - 12.15 อื่น ๆ.....
13. แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่และให้บริการ
 - 13.1 สถาบันการศึกษา
 - 13.2 โรงพยาบาล
 - 13.3 หน่วยงาน/สมาคม
 - 13.4 อินเทอร์เน็ต
 - 13.5 อื่น ๆ.....

14. วัตถุประสงค์ของบทความ

14.1 เพื่อเผยแพร่ความรู้

14.2 เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่บทความวิชาการและวิจัย

14.3 เพื่อเผยแพร่ความก้าวหน้าทางด้านจิตวิทยา

14.4 เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและเชิง

ปฏิบัติการ

14.5 เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

14.6 ไม่มีวัตถุประสงค์ของบทความ

14.7 อื่น ๆ.....

15. วัตถุประสงค์ของวารสาร

15.1 เพื่อเผยแพร่ความรู้

15.2 เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่บทความวิชาการและวิจัย

15.3 เพื่อเผยแพร่ความก้าวหน้าทางด้านจิตวิทยา

15.4 เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและเชิง

ปฏิบัติการ

15.5 เพื่อประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

15.6 ไม่ระบุวัตถุประสงค์ของวารสาร

15.7 อื่น ๆ.....

16. ความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร

16.1 สอดคล้อง

16.2 ไม่สอดคล้อง

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างแบบบันทึกและวิเคราะห์เนื้อหาโดยระบุนายการทางบรรณานุกรม คือ ชื่อผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ปีที่ ฉบับที่ วัน เดือน ปี เลขหน้า เพื่อเก็บข้อมูลบทความจากวารสารทางด้านจิตวิทยาใน

ด้านผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหาบทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและวัตถุประสงค์ของวารสาร

2. นำข้อมูลที่สร้างขึ้นในแบบบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลวารสารด้านจิตวิทยาให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและบรรณารักษ์ หากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้างตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดขึ้นด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่าง 0.5-1.0

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาและรวบรวมวารสารภาษาไทยด้านจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนทางด้านจิตวิทยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตวิทยา จากนั้นคัดเลือกวารสารที่จะทำการวิเคราะห์ และนำทุกรายชื่อพิจารณาคัดเลือกในด้าน ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหา บทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและวัตถุประสงค์ของวารสาร

2. ศึกษาและรวบรวมวารสารภาษาไทยด้านจิตวิทยา ได้กลุ่มประชากรทั้งสิ้น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 วารสารจิตวิทยาคลินิก ปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 20 ฉบับ จำนวน 123 บทความ

กลุ่มที่ 2 สารจิตวิทยาการกีฬา ปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 101 ฉบับ จำนวน 344 บทความ

กลุ่มที่ 3 วารสารพฤติกรรมศาสตร์ ปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 10 ฉบับ จำนวน 86 บทความ

กลุ่มที่ 4 วารสารจิตพฤติกรรมศาสตร์: ระบบพฤติกรรมไทย ปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 10 ฉบับ จำนวน 66 บทความ

กลุ่มที่ 5 วารสารสวนปรุง ปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 30 ฉบับ จำนวน 209 บทความ

กลุ่มที่ 6 วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2542-2551 จำนวน 40 ฉบับ จำนวน 262 บทความ

3. นำกลุ่มประชากรบทความวารสารมาศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามรายชื่อวารสาร ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหาบทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่ เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและวัตถุประสงค์ของวารสาร

4. รวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกและวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามรายชื่อวารสาร ในด้าน ผู้ผลิต ผู้เขียน ประเภท เนื้อหาบทความ ภาษา ภาพประกอบ วิธีการเขียน ลักษณะการเผยแพร่ แหล่งอ้างอิง แหล่งที่มีวารสารเผยแพร่ เพื่อให้บริการ วัตถุประสงค์ของบทความและวัตถุประสงค์ของวารสาร

5. นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางเปรียบเทียบแสดงค่าร้อยละ และอธิบายผลโดยแยกผลการวิจัยในด้านต่าง ๆ ตามหัวข้อของแบบบันทึกและวิเคราะห์เนื้อหาบทความทางด้านจิตวิทยา

6. สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ สถิติพรรณนา ได้แก่ การหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประคอง วรรณสูตร, 2535, หน้า 65-71)

$$P = \frac{n \times 100}{N}$$

$$P = \text{ร้อยละ}$$

$$n = \text{จำนวนเนื้อหาแต่ละประเภท}$$

$$N = \text{จำนวนเนื้อหารวมทั้งหมด}$$

2. การศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาด้านจิตวิทยาโดยพิจารณาความชัน (slope) จากวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด (the method of least square) จากจำนวนของเนื้อหาที่ทำการวิเคราะห์ในแต่ละปี โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (Wheelwright & Spyros, 1985, p. 151)

$$b = \frac{n\sum xy - \sum X \sum Y}{n\sum X^2 - (\sum X)^2}$$

b = จำนวนการเปลี่ยนแปลงของ Y ต่อการเปลี่ยนแปลงของ X
จำนวน 1 หน่วย

X = หน่วยที่สังเกต (ปี พ.ศ.)

Y = ค่าที่สังเกตได้แต่ละหน่วย (จำนวนเนื้อหา)

n = จำนวนของหน่วยที่สังเกต (จำนวนปี)

3. การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง โดยใช้สูตรดังนี้
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

N

IOC = ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบบันทึกข้อมูล
แต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

$\sum R$ = คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าเห็นด้วยให้ 1 คะแนน

ไม่เห็นด้วยให้ -1 คะแนน

และไม่แน่ใจให้ 0 คะแนน

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ